

Voorwoord

We staan aan het begin van een grote ontwikkeling. Leren en ontplooiën wordt steeds belangrijker en in de toekomst zelfs vanzelfsprekend. Ik zie het voor me: de kinderen van de toekomst beginnen al met leren op jonge leeftijd. Ze leren natuurlijk al vanaf de eerste dag, maar vanaf twee jaar gaan we die ontwikkeling via de kinderopvang ondersteunen. Uit ons advies over kindvoorzieningen blijkt hoe zinvol dit is.

Leren wordt op die manier zó leuk en zó uitdagend dat het steeds naar meer blijft smaken. Kinderen vinden het dan spannend en willen meer. Als we de nieuwsgierigheid blijven stimuleren in de initiële onderwijsfase komen ze later de arbeidsmarkt op waarbij ze het vanzelfsprekend vinden om zich te blijven ontwikkelen. De kinderen van de toekomst houden nooit meer op met leren en vinden dit net zo vanzelfsprekend als eten en drinken. Althans, dit is de visie en vurige wens van de SER. Dit is ook de boodschap die we over brengen in de recente SER publicaties over het funderend onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs.

Op dit moment zijn er zo'n zeven miljoen mensen op de arbeidsmarkt. Die vinden leren en ontwikkelen nog niet allemaal vanzelfsprekend. In dit advies doen we voor hen aanbevelingen om de stap naar blijven ontwikkelen makkelijker te maken.

We weten al heel lang dat de basisopleiding niet onze hele carrière mee gaat. Alle omstandigheden wijzen erop dat blijvende ontwikkeling noodzakelijk is. Dat is niet nieuw. Er wordt al heel veel langer, door heel veel partijen gepleit dat we meer aandacht besteden aan voortdurende ontwikkeling. Onze analyse is dat de omstandigheden meer dan ooit leiden tot een gedeelde urgentie om werk te maken van ontwikkelen en leren.

Dat we ook als volwassenen moeten blijven leren, wil niet zeggen dat we terug moeten naar de traditionele schoolbanken. Er zijn veel meer mogelijkheden om te leren en te ontwikkelen. Om daarvan te kunnen profiteren moet meer ingespeeld worden op de behoefte en de praktijk van de werkvloer. Opleidingen zouden meer flexibel aangeboden moeten worden met mogelijkheden voor deelcertificaten, verschillende instroommomenten, kortere en langere trajecten en met inachtneming van wat de werkenden al kennen en kunnen. Maatwerk in het aanbod is voor iedereen belangrijk en vooral voor middelbaar en lager opgeleiden een cruciale factor om aan een ontwikkeltraject te beginnen. Voor opleidingen, O&O-fondsen en over-

heden is hier werk aan de winkel. Voor laaggeletterden vraagt de SER speciale aandacht voor een toegankelijk en uitnodigend ontwikkelaanbod.

We verwachten dat de urgentie om te ontwikkelen een reden is voor bedrijven om tot een leercultuur te komen en om werkenden op de werkvloer en zelf regie te laten nemen over hun ontwikkeltraject. Dat kan in de reguliere personeelsgesprekken maar er zijn ook aanvullende mogelijkheden zoals leerambassadeurs of een onafhankelijk loopbaangesprek.

Als de werkende dan ‘iets wil gaan doen’ heeft hij toegang tot een goede en uitgebreide onderwijsinfrastructuur. Om volwassenen daarin hun weg te laten vinden en te helpen bij de keuze welke opleiding passend en zinvol is, is het onontbeerlijk dat er laagdrempelige ondersteuning beschikbaar is. Wij pleiten ervoor loopbaanontwikkelcentra in te stellen die ondergebracht kunnen worden bij bestaande initiatieven als leerwerkloketten of adviescentra.

Naast aanpassing van het aanbod is ook de versterking van de vraagkant nodig. De SER ziet daarvoor twee instrumenten: het trekkingsrecht en een ontwikkelrekening. Met het trekkingsrecht wordt voor elke volwassene inzichtelijk gemaakt welke mogelijkheden er zijn om bekostigd verder te leren.

Een ontwikkelrekening is een manier om allerlei financiële impulsen van de werkgever, werknemer zelf en (regionale) overheid te bundelen en in te zetten voor ontwikkeltrajecten.

Een voorwaarde om te komen tot een positieve leercultuur is betrokkenheid van alle partijen: werknemers en werkgevers, opleidingsinstellingen, overheden, brancheorganisaties en ondersteuningsorganisaties. De eerste stap daarin is het ontwikkelen van een gezamenlijke actieagenda. De actieagenda biedt de basis voor een breed gedragen akkoord om leren en ontwikkelen voor iedereen een vanzelfsprekendheid te maken. De SER wil graag het voortouw nemen om samen met stakeholders te werken aan een dergelijke actieagenda en akkoord.

Mariëtte Hamer
Voorzitter SER